

N:o 138.

Af herr **C. A. Bokström** m. fl., *angående Vermlands och Örebro läns skiljande från Svea hofrätt och förläggande under Göta hofrätts domvärjo m. m.*

Genom till denna Riksdag aflåten nådig proposition, n:o 3, har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att

dels besluta, att Vermlands och Gotlands län skola vid 1896 års början skiljas från Svea hofrätt och förläggas till Göta hofrätts domvärjo; och

dels antaga ett i öfverensstämmelse dermed upprättadt förslag till lag angående ändrad lydelse af 25 kap. 9 § rättegångsbalken tillika med vissa i samma kongl. proposition jemväl intagna öfvergångsbestämmelser till samma lag.

Genom en sådan anordning skulle, hvad Gotlands län beträffar, för de rättsökande parterna, i synnerhet de mindre bemedlade, tillfället att söka rättelse blifva försvåradt genom de olägenheter och kostnader, som skulle blifva förbundna med nödvändigheten att på längre afstånd, än för närvarande är fallet, uppsöka öfverrätten, hvarvid parten i regeln skulle tvingas att resa förbi den för honom närmast liggande öfverrätten i hufvudstaden, under hvars domvärjo Gotland allt hitintills hört, för att söka upp en längre bort belägen öfverrätt, som för närvarande är förlagd till Jönköping. Det måste otvifvelaktigt anses såsom en gifven fördel för rättskipningen, om parterna utan allt för mycken svårighet och tidsutdrägt kunna sjelfva infinna sig i öfverrätten och der personligen inställa sina vittnen, hvarförutom det äfven är för parterna af vigt att med lätthet vinna kännedom om och meddela sig med de ombud, åt hvilka de anförtrött utförande af sin talan. Såsom Konungens befallningshafvande i Gotlands län i sitt den kongl. propositionen bifogade underdåniga utlåtande erinrat, hafva Gotlands affärs-

förbindelser med rikets fasta land under århundraden anslutits till Stockholm, som är med få undantag den enda afsättningsorten för länets produkter samt den plats, hvarmed länets invånare hafva de lifligaste affärsförbindelserna och under större delen af året lätta och billiga kommunikationer, under det att deremot Jönköping är en ort, som ytterst få af Gotlands läns invånare hafva någon anledning att besöka och hvars uppsökande måste kräfva väsentligen längre tid och större kostnader.

Den af Kongl. Maj:t föreslagna förändringen i Svea och Göta hofrätters domsområden kan därför, hvad Gotlands län angår, omöjligen betraktas annorlunda än såsom en försämring i nu gällande förhållanden. De ofvan antydda olägenheterna för rättskipningen upphäffas nemligen icke deraf, att, såsom herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet i det den kongl. propositionen bilagda statsrådsprotokollet anför, ombud för måls bevakande stå part till buds minst lika lätt och billigt i Jönköping som i Stockholm. För den gotländska allmänheten, som har tillfälle att förskaffa sig talrika personliga bekantskaper i Stockholm, men deremot i allmänhet måste sakna sådana i Jönköping, är det tydligen lättare att försäkra sig om ett lämpligt ombud å det förra än å det senare stället. Hvad särskildt angår de s. k. hofrättskommissarierna, som af herr departementschefen rekommenderas såsom lämpliga ombud för handlingars inlemnande och måls bevakande, så fullgöra de dock icke sina uppdrag under tjenstemannaansvar och hafva icke heller någon fastställd taxa för de uppdrag de utföra. De kunna ju till äfventyrs vara mycket användbara för handlingars inlemnande, om de anträffas och åtaga sig uppdraget, hvarför ingen garanti finnes, men hvad särskildt målens bevakning vid hofrätten angår, så kan väl icke i allmänhet sådana uppdrag med trygghet åt dem anförtrös.

Men fastän förberörda af Kongl. Maj:t väckta föreslagna förändring i Svea och Göta hofrätters domsområden sålunda måste, hvad Gotlands län angår, komma att medföra afsevärda olägenheter för rättskipningen, så kunna vi, såsom representanter för Gotlands län, väl icke begära, att Riksdagen af denna anledning skall afhålla sig från att förskaffa de omnämnda öfverrätterna den jemnare fördelning i deras arbetsbörda, som med den föreslagna anordningen skulle vinnas, men vi våga i djupaste ödmjukhet anhålla, att Riksdagen ville, innan beslut härom fattas, noga pröfva, om nämnda mål också verkligen ernås genom det kongl. förslaget, sådant det är affattadt.

Såväl Svea som Göta hofrätt hafva visserligen icke haft något att erinra mot nyssnämnda förslag, men ingendera af dessa öfverrätter har haft anledning att yttra sig öfver frågan om den föreslagna förändringen verkligen är den lämpligaste för vinnande af en mera stadigvarande, jemnare fördelning för framtiden af arbetsbördan de ifrågavarande hofrätterna emellan.

Denna jemnare fördelning kan tydligen beredas på flera sätt. Herr departementschefen påpekar, att en utjemning kan vinnas genom att öfverflytta en af Göta hofrätts fem divisioner till Svea hofrätt eller genom att förlägga en del af Svea hofrätts område under Göta hofrätt. En tredje utväg vore möjligen, om den Skånska hofrätten blefve uppdelad mellan Svea och Göta hofrätter, men enligt vårt förmenande kan den önskvärda utjemningen med minsta olägenhet ske, om det af Kongl. Maj:t nu framlagda förslaget något jemkas.

Nämnda förslag är grundadt på den omständigheten, att antalet till hofrätterna inkommande mål under senare år varit stadt i jemnt sjunkande, och att särskildt den yppade minskningen i arbetsmaterialet i öfvervägande grad tillgodokommit Göta hofrätt, som redan förut hade lättast att medhinna behandlingen af dit inkomna mål.

Den ringare minskning i arbetsmaterialet, som samtidigt tillgodokommit Svea hofrätt, är emellertid långt ifrån jemnt fördelad på hela dess domsområde, och granskar man närmare redogörelsen öfver till hofrätterna under åren 1884—1893 inkomna mål, så finner man, att de inkomna vädjade målen äfvensom underställningsmålen samt besvär i brottmål under nämnda period ganska märkbart ökats särskildt från Norrland, eller Gefleborgs, Vester-norrlands, Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län.

De vädjade målen från dessa län utgjorde

under åren 1884—1888	2,743,
» » 1889—1893	2,819.

Underställningsmålen från samma län utgjorde

under åren 1884—1888	1,836,
» » 1889—1893	1,999.

Den norra stambanan är emellertid först under förlidet år fullbordad, och med hänsyn dertill kan det väl icke vara något tvifvel om att Norrlands utveckling hädanefter skall komma att ske långt hastigare än tillföre, hvaraf det torde blifva en oundviklig följd, att de till Svea hofrätt inkommande målens antal snart åter måste komma att tillväxa i sådan grad, att nya åtgärder måste vidtagas för att lätta Svea hofrätts arbetsböda. Vill man därför åstadkomma en utjemning, som kan hafva en mera varaktig betydelse, så är det uppenbart, att man måste söka bereda Svea hofrätt en mera betydande minskning i dess arbetsmaterial än den, som kan vinnas derigenom, att, förutom Vermlands län, Gotlands län afskiljes från dess domsområde.

En lämpligare utjemning skulle, enligt vårt förmenande, vinnas, om i stället Örebro län jemte Vermlands blefve öfverflyttadt från Svea till Göta

hofrätts domsområde, och tillåta vi oss att härmed vördsamt underställa vårt förslag derom Riksdagens pröfning.

Tänker man sig, att under den sista tioårsperioden målen från Vermlands och Örebro län skulle hafva fullföljts till Göta i stället för Svea hofrätt, så skulle antalet till dessa hofrätter inkomna mål i medeltal årligen hafva utgjort:

för Svea hofrätt:

vädjade saker	1,258,
civila besvärsmål	477,
underställningsmål samt besvärsvi fullföljda brottmål.....	844,
hvilket skulle för hvarje af de i denna hofrätt tjenstgörande sex divisionerna hafva utgjort	
vädjade saker	210,
civila besvärsmål	79,
underställningsmål samt besvärsvi fullföljda brottmål.....	141,

för Göta hofrätt:

vädjade saker	1,013,
civila besvärsmål	347,
underställningsmål samt besvärsvi fullföljda brottmål.....	560,
eller för hvarje af hofrättens fem divisioner:	
vädjade saker	203,
civila besvärsmål	69,
underställningsmål samt besvärsvi fullföljda brottmål.....	112.

Motsvarande siffror för hofrätten öfver Skåne och Blekinge med oförändradt domsområde utgöra:

vädjade saker	476,
civila besvärsmål	148,
underställningsmål samt besvärsvi fullföljda brottmål	291,
eller för hvardera af hofrättens två divisioner:	
vädjade saker	238,
civila besvärsmål	74,
underställningsmål samt besvärsvi fullföljda brottmål	146.

Ett förläggande af Vermlands och Örebro län under Göta hofrätt skulle alltså ingalunda kunna verka till någon ojemphet vid fördelningen af arbetet emellan de olika hofrätterna och deras särskilda divisioner.

För Svea hofrätt skulle arbetsbördan ytterligare något minskas, hvarigenom den der befintliga balansen af oafgjorda mål lättare skulle kunna nedbringas, och den väntade tillökningen i mål från de norrländska länen med större trygghet emotses.

För Göta hofrätt torde någon svårighet att öfvertaga den rättskipning, som sålunda skulle frångå Svea hofrätt, icke förefinnas, enär, efter hvad ofvan anförda siffror gifva vid handen, det arbetsmaterial, som efter en sådan förändring skulle tillföras hofrätten, fortfarande komme att i någon mån understiga de andra hofrätternas.

På grund af hvad vi sålunda tillåtit oss anförä, tillåta vi oss föreslå,

att Riksdagen måtte

dels besluta, att Vermlands och Örebro län skola vid 1896 års början skiljas från Svea hofrätts och förläggas under Göta hofrätts domvärjo;

dels antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse af 25 kap. 9 § rättegångsbalken.

Häri genom förordnas, att 25 kap. 9 § rättegångsbalken skall erhålla följande, ändrade lydelse:

I de saker, som genom laga vad gå till Svea hofrätt ifrån häradsrätt i Upland, Södermanland, Vestmanlands län samt Gestrikland ingifve käranden sin inlaga innan klockan tolf på fyrationde dagen, den oräknad, då häradsrättens dom föll, eller hafve sitt vad förlorat; ifrån häradsrätt i Kopparbergs län, Helsingland, Jemtland, Herjedalen, Medelpad, Angermanland och Gotlands län på den sextionde dagen; ifrån häradsrätt i Vesterbotten på den nittionde dagen; i Göta hofrätt ifrån häradsrätt i Östergötland, Kalmar län, Småland, Vestergötland och Örebro län på fyrationde dagen; ifrån häradsrätt i Halland, Dal, Bohuslän och Vermlands län på sextionde dagen; i hofrätten öfver Skåne och Blekinge ifrån häradsrätt i dessa landskap på den fyrationde dagen. I vexel- och sjörätts-sak vare tid hälften kortare att fullfölja vad från häradsrätt i hvarje ort till hofrätt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1896;

dels ock, i den mån nedan upptagna öfvergångsbestämmelser äro af allmän lags natur, medgifva, att för verk-

ställigheten af den föreslagna öfverflyttningen må föreskrifvas:

att mål eller ärende, som af domstol, domare eller öfverexekutor inom Vermlands eller Örebro län afgjorts före den 1 januari 1896, bör, ändå att tiden för fullföljd af talan i hofrätten tilländagår derefter, fullföljas i Svea hofrätt och der med slut afhjelpas;

att mål eller ärende, som, på grund deraf att ifrågavarande län tillhört Svea hofrätts domsområde, blifvit genom ansökning om stämning eller genom annan ansökning i Svea hofrätt anhängiggjordt före 1895 års utgång, skall af samma hofrätt handläggas och med slut afhjelpas, ansökningar om tjänstledighet och förordnande för underdomare dock endast så vidt de afse tid före början af år 1896;

att de fiskaliska åtal mot domare eller andra embetsmän inom nämnda län, hvilka blifvit före den 1 januari 1896 vare sig af advokatfiskalen i Svea hofrätt väckta eller genom angifvelser från enskilde eller genom remisser till advokatfiskalen från hofrätten eller justitiekanslersemetet eller Riksdagens justitieombudsman inledda, skola jemväl efter sistnämnda tid af samma hofrätt handläggas och med slut afhjelpas; börande, derest vid pröfning af mål eller ärende, som efter den 1 januari 1896 hos Svea hofrätt handlägges, anledning förekommer att ställa domare eller annan embetsman inom nämnda län under åtal, sådant åtal af samma hofrätt upptagas och afgöras;

att domböcker och protokoll öfver lagfarter, inteckningar m. m. från häradsrätterna inom ifrågavarande län för 1895 års ting och från rådstufvurätterna för tiden till 1895 års slut samt egodelningsrätternas domböcker för samma år äfvensom föreskrifna fångförteckningar för tiden till 1895 års utgång skola insändas till Svea hofrätt, som det åligger att jemväl efter sistnämnda tid såväl åt protokollen, i afseende på stämpelbeläggning af dithörande handlingar, som åt fångförteckningarna egna vederbörlig granskning;

att de förmynderskap, i afseende på hvilka vårdnaden före öfverflyttningen blifvit, på grund deraf att Vermlands och Örebro län tillhört Svea hofrätts domsområde, af nämnda hofrätt utöfvad, jemväl derefter skola blifva under samma

hofrätts inseende, till dess i laga ordning kan varda annorlunda förordnad;

att föreskrifna uppgifter om dagen för början af ting och allmänna tingssammanträden skola, så vidt de afse tiden efter 1896 års ingång, af häradshöfdingarne i Vermlands och Örebro län insändas till Göta hofrätt;

samt att presterskapets förteckningar angående timade dödsfall af personer, hvilka tillhört frälseståndet, skola jemväl för senare hälften af år 1895 insändas till Svea hofrätt.

Stockholm den 26 januari 1895.

Aug. Bokström.

Per Larsson.

Ludvig Norrby.

N:o 139.

Af herr **C. A. Bokström** m. fl., *angående ändrade bestämmelser beträffande amortering och ränta å lån till enskilda jernvägsaktiebolag.*

I fråga om ränta och amortering å lån till enskilda jernvägar har Riksdagen för nedannämnda lånefonder meddelat bland annat följande bestämmelser:

för lån ur 1871 och 1876 års anslag ursprungligen att annuiteten skulle beräknas till sex procent å försträkningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fem för hundra å oguldet kapitalbelopp och återstoden utgör afbetalning.

Häri gjordes 1883 den ändring, att annuiteten nedsattes till fem och en half procent, och begagnade sig häraf åtta bolag, af hvilka ett (Sundsvalls) sedan försålt sin jernväg till staten.

Bik. till Riksd. Prot. 1895. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 31 Häft.